

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้าน “บ้านโลกมะกอก”

หมู่ที่ 12 ตำบลบึงขี้เหล็ก

อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวกัญญาณี รัตนพันธ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

กัญญาณี รัตนพันธ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก ตำบลลุงชีเหล็ก อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์นาวาอากาศตรี เดกิงศักดิ์ ชัยชาญ, 159 หน้า

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ทำให้รู้ว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง โดยใช้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายขององค์กรเพื่อการเรียนรู้และได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน ทราบตัวชี้วัดของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกำหนด

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปปโมเดล (Cipp Model) ใช้ประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ตามแบบ บรร. ต่างๆ (บรร.1-บรร.2) ซึ่งใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์การเจาะลึกที่ประชาคมและเอกสารอื่นๆ

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่ากองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก สามารถจัดตั้งกองทุนได้ด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน มีคณะกรรมการบริหารกองทุนตามระเบียบมีการจัดทำระเบียบร่วมกัน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนและเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง แต่ในชุมชนยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา. กัญญาณี รัตนพันธ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการ ควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการ และการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อาจารย์นำวาอากาศตรีเอกกมล ชัยชาญ)

กรรมการสอบ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ชาญ ณ ลำปาง)

.....

(อาจารย์นำวาอากาศตรีเอกกมล ชัยชาญ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ : ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วย ผู้ทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินการประเมิน อาทิ เช่น

- อาจารย์นาวาอากาศตรีเอกกิจศักดิ์ ชัยชาญ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชา เทคโนโลยี การจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษา ทางด้านวิชาการ
- พัฒนาชุมชนอำเภอสูงเนินที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกขอขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ทำนุขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ให้การเลี้ยงดู อบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดี ตลอดจนงานทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ ประสบความสำเร็จในชีวิต

กัญญาณี รัตนพันธ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอ้อมติ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เองแห่งชาติ	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	5
3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกระบบการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	10
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน	11
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
7. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
8. หลักการประเมินโครงการแบบซิปป์โมเดล	13
บทที่ 3 วิธีการประเมินโครงการ	15
1. วิธีการประเมินโครงการ	15
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	19
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ	23

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	27
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	27
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	39
3. ผลการประมวลเทคนิคธุรกิจของผู้กู้	43
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	44
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	45
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	45
2. วิธีดำเนินการ	46
3. ผลการดำเนินการ	46
4. อภิปรายผล	48
5. ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ระเบียบต่างๆ	
ภาคผนวก ข บร. 1- บร. 12	
ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรมของคณะกรรมการกองทุนและสมาชิก กองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก ตำบลบึงขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	17

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรแถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมมีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและจะนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้ก็คือ ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ต้องใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้วย

โดยที่รัฐบาลเห็นว่าการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเพื่อสร้างศักยภาพและเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อสภาซึ่งได้แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้นรับผิดชอบนโยบายดังกล่าว และคณะกรรมการได้ออกระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 เพื่อกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารจัดการกองทุนขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งกำหนดแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านการควบคุมการใช้จ่ายเงินและการรายงานผลตลอดจนแนวทางการตลาดตรวจสอบกำกับดูแล และการมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกของกองทุนมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและบรรลุดุฎประสงค์

หมู่ที่ 12 ตำบลบึงขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับการจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาทและได้ดำเนินการจัดสรรเงินให้สมาชิกกู้ไปแล้วนั้น จะนำไปสู่การศึกษา

การประเมินผลถึงการบริหารจัดการกองทุน ว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการเงินกองทุนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านโคกมะกอก หมู่ 12 ต.บุงจีเหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพ

- 2.1 เพื่อทราบว่าการบวนการดำเนินงาน ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 1. บ้านโคกมะกอกมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
 2. บ้านโคกมะกอกมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 3. บ้านโคกมะกอกมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 4. เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน กับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน
 5. ประชาชนในบ้านโคกมะกอกมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 2.2 เพื่อพัฒนาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 2.3 เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย องค์กรเพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
- 2.4 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบแนวความคิดทางทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นต้นแบบทางความคิดในเชิงระบบ หรือที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือบริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือกระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือผลผลิตของหน่วยระบบ

การประเมินผลแบบจำลอง CIPP Model นี้เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบริบทปัจจัยนำเข้ากระบวนการ และผลผลิตเพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นแบบจำลองที่ทำให้เข้าใจง่ายสะดวกในการใช้เป็นแนวทางการประเมินโครงการ

4. วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านโคกมะกอกหมู่ 12 ตำบลบึงขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคน เอกสาร วัตถุหรือสถานการณ์ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปไว้แล้ว อาทิ เอกสารหลักฐาน จดหมาย บันทึกต่าง ๆ ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้มาใช้ จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูลที่จะสามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ใช้ชีพีชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วน จากแบบบร.บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
5. ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4
6. สรุปผลการดำเนินงานและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการจัดทำสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

กองทุนหมู่บ้าน บ้านโคกมะกอกหมู่ 12 ตำบลบึงขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จะได้รับประโยชน์ดังนี้

- 1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก
- 2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก
- 3) ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งการบริหารการพัฒนา เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านโคกมะกอก

บทที่ 2
เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมและดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อในกองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน

4. การติดตามและประเมินโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และ

ความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดี แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 1

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทม. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะ

กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคน แต่ไม่เกิน เจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการ ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน หรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด
ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- (3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- (7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- (8) ออกระเบียบคำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- (9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- (10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงิน ของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- (11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นหรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการโดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้เบี่ยงประชุม ค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุม และค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก หมู่ที่ 12 ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริม และสร้างนิสัยการอดออม เสียสละ เอื้ออาทร และให้เป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก หมู่ที่ 12 ไว้ดังนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก หมู่ที่ 12”

ข้อ 2. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 92 หมู่ 12 ตำบล บุ่งจี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ข้อ 3. ระเบียบใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 4. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

4.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก

4.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ ด้วยวิธีการถือหุ้น และรับฝากเงิน

4.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก

4.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ

4.4.1 เป็นคนมีความซื่อสัตย์

4.4.2 เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว

4.4.3 เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข

4.4.4 เป็นคนรู้รักสามัคคี

4.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ

4.5.1 เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ

4.5.2 เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ไขปัญหา

4.5.3 เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และความรับผิดชอบหน้าที่การงาน

4.5.4 เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

ข้อ 5. แหล่งที่มาของทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

5.1 เงินกู้ยืม

5.2 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน

5.3 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า (คนละ 10 บาท)

5.4 เงินค่าหุ้น (หุ้นละ 20 บาท)

ข้อ 6. คุณสมบัติของสมาชิก

6.1 เป็นผู้ที่มีบ้านหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านโคกมะกอก หมู่ที่ 12 เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน

6.2 เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของกองทุน

6.3 เป็นผู้ที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน

6.4 เป็นผู้ที่ยินยอมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

6.5 อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

6.6 มีเงินถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้า ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ใน กองทุน

ข้อ 7 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

7.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน เลขที่ 92 หมู่ที่ 12

7.2 ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

7.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบ ธรรม

ข้อ 8. เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 6. และเห็นสมควรรับบุคคลใดเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า 10 บาทค่าหุ้น ๆ ละ 20 บาท ภายในสามวัน นับจาก วันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

ข้อ 9. สมาชิกขาดหรือพ้นจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

9.1 ตาย

9.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

9.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

9.4 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม

9.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ ร่วม มือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

9.6 จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

9.7 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

9.8 มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

ข้อ 10. สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใด ๆ กับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้ หรือผู้ค้ำประกันอาจขอ ลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาต และให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

ข้อ 11. ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพ อาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้แต่ทั้งนี้ จะต้องเป็นผู้ที่ ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

7. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วน สำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการ

เลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการ
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพันน ไม่เกี่ยวข้องกัสิ่งเสพติดและไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลายคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุด ให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุด ว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิ์ตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่ง คณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริงสำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
3. ความรู้ ประสบการณ์และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
4. ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
6. การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน
7. การเปิดบัญชีเงินฝากกองทุน

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณา ตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้ แต่ละรายการ ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

2. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญา ไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทน ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับปรับ ตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้ อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

3. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญา และเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืน เต็มจำนวนได้โดยทันที

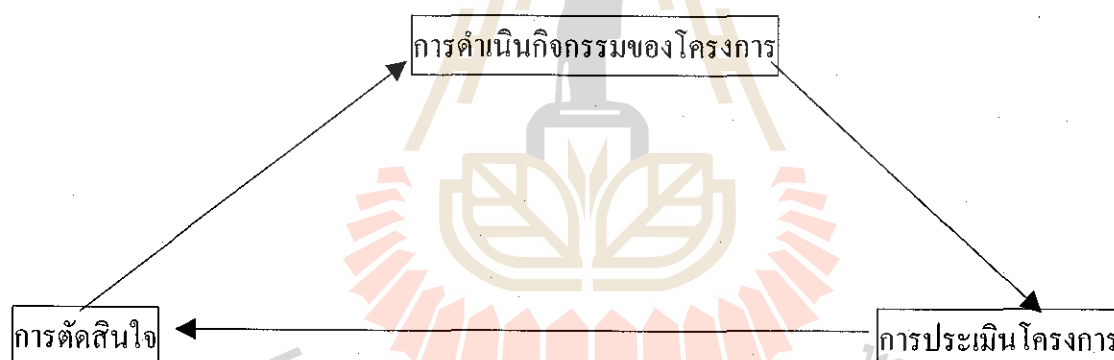
การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับบริการสรรหาเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แล้วหรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคม และเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

เมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิด การสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่งและ ส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิด มีโอกาสกระทำได้ โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

หลักการประเมินโครงการแบบซิฟฟ์โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินซิฟฟ์ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีมกล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูล ที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศ ที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐานคือ

แผนภูมิความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีมได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สตัฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation :C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation :I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงาน ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation :P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขุดลึก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะหมู่บ้านโคกมะกอก หมู่ที่ 12 ตำบลบึงขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการดำเนินการประเมินดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ ซิฟฟ์โมเดล ตามกรอบแนวคิดที่ได้เสนอให้บทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยวิธีการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบ และผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการคือ

- เพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

- เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

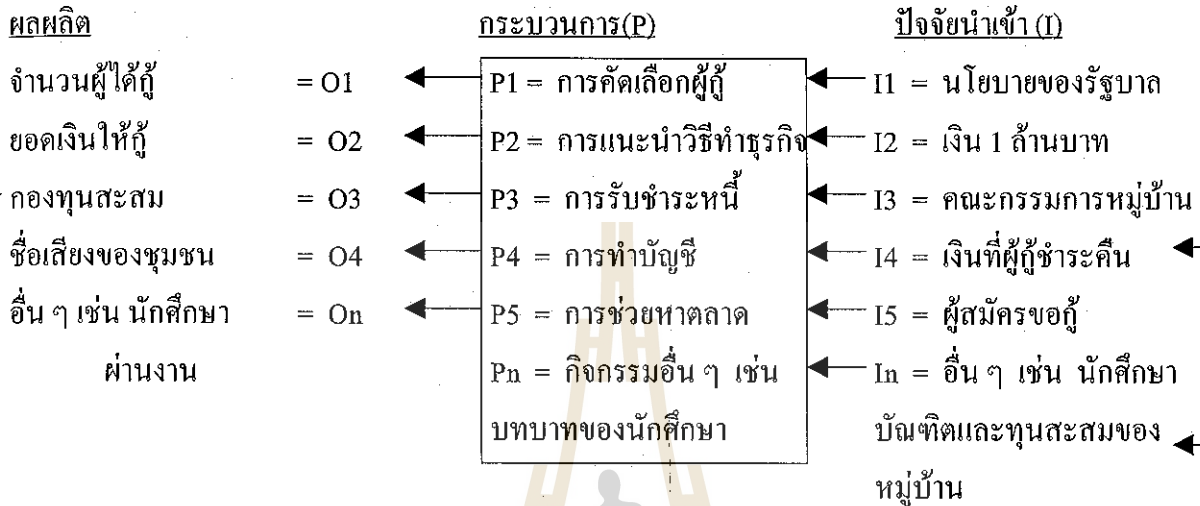
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีควมจำเป็นยิ่ง ในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมิน CIPP Model

- การประเมินสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
- การประเมินปัจจัย เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
- การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
- การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิต ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ชีพจร โมเดล” มีส่วนประกอบดังนี้

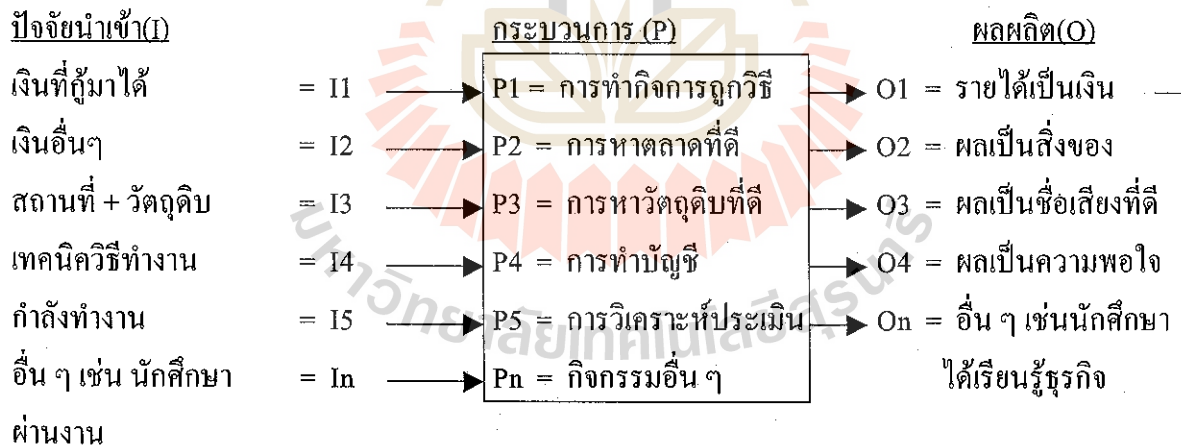
หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

อาจถือเป็นหน่วยระบบ AA : ทุนสะสมของหมู่บ้าน

ทุนสะสมของหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B: หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (B1...Bn)

อาจจะถือว่าเป็นหน่วยระบบ BB : ทุนสะสมของแต่ละราย

ทุนสะสมของเจ้าของกิจการ

บริบท (C)

แผนภูมิที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภูมิที่ 1 นี้ แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และผู้กู้จึงประกอบ ด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมเป็นหน่วยระบบพ่วงคือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ แต่ละราย โดยมีหน่วย ระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วงคือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมีกระบวนการ ทำงานได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิและมีผลผลิตได้แก่ O ตามรายการต่าง ๆ

หน่วยระบบ B คล้ายกับหน่วยระบบ A คือเป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละรายมี P คือกระบวนการทำอาชีพตามรายการและมี O ได้แก ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วย ระบบ B และอาจช่วยหาตลาดสินค้าบางอย่าง ตลอดจน ช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วน หน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท C ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่น สภาพภูมิประเทศ และ ประชากรของชุมชนตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ โดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกอง ทุน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กระบวนการวิจัยประกอบด้วยระเบียบวิธีการ และขั้นตอนต่างๆ กระบวนการแต่ละขั้นตอนมี ความสำคัญต่อการวิจัยทั้งสิ้น เรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับแผนแบบการวิจัยคือ การกำหนด ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเหล่านี้ ล้วนเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยจะต้องทำความเข้าใจ ก่อนที่จะเริ่มต้นทำวิจัย ประชากร (Population) คือ กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) คือกลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของ ประชากรในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล สำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้าน โคมะกอก หมู่ที่ 12 ตำบลมุ้งขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา มีจำนวน 200 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 734 คน เพศชาย 356 คน เพศหญิง 378 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	12	คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	168	คน
- สมาชิกที่กู้เงิน	จำนวน	127	คน
- สมาชิกที่ไม่ได้กู้เงิน	จำนวน	41	คน
3. สมาชิกหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน	จำนวน	566	คน
4. ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน)	จำนวน	1	คน
5. เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (อ.บ.ต.)	จำนวน	2	คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดหมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้นจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้นจะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวบ่งชี้อื่นๆ

ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวิวัฒนาการและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่

ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่นในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นหรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรตาม บร.1 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่นๆ

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง, การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนี้ จนต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หรือยืมสิน การตลาดสำหรับผลิตและระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์
 2. วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆของท้องถิ่น/ชุมชน
 3. ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดีซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น
 4. ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน/ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น
- ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัดดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ก็คือตัวชี้วัดที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น 3
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - เงิน 1 ล้านบาท

- คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
- การคัดเลือกผู้กู้
 - การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - การรับชำระหนี้
 - การทำบัญชี
 - การช่วยหาตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
- 1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - (1) จำนวนผู้กู้
 - (2) ยอดเงินให้กู้
 - 2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - (1) จำนวนผู้ที่กู้ได้
 - (2) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - (3) การขยายกิจการของผู้กู้
 - (4) การเกิดกิจการใหม่ๆขึ้นในท้องถิ่น
 - 3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - (1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - (2) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - (3) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - (4) ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1) ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A

- 2) ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A
- 3) ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - (1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
 - (2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
 - (3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - (4) หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้
 - (5) อาชีพหลักของผู้กู้
 - (6) รายได้ของครอบครัว
 - (7) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1) เงินที่กู้มาได้
 - 2) เงินอื่นๆ
 - 3) สถานที่และวัตถุดิบ
 - 4) เทคนิควิธีทำงาน
 - 5) กำลังทำงาน
 - 6) อื่นๆ
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1) การทำกิจการถูกวิธี
 - 2) การหาตลาดที่ดี
 - 3) การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 4) การทำบัญชี
 - 5) การวิเคราะห์ประเมิน
 - 6) กิจกรรมอื่นๆ
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - (1) รายได้เป็นเงิน
 - (2) ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - (3) อื่นๆ

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- (1) ผู้ปฏิบัติงานขยายกิจการ
- (2) ผู้ปฏิบัติงานได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- (3) อื่นๆ

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- (1) ผู้ปฏิบัติงานมีทรัพย์สิน
- (2) ผู้ปฏิบัติงานมีสุขภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
- (3) การกลับคืนถิ่นของประชาชน
- (4) อื่นๆ

กล่าวโดยสรุปตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น บัณฑิตนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือรายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดบ่งชี้ นำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นบัณฑิตนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้นในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีการที่ค่อนข้างเป็นอัตนัย มีความคลาดเคลื่อนสูง ดังนั้นผู้ประเมินจะต้องมีวิธีการตรวจสอบความถูกต้อง ของการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สังเกต

สังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกกิจกรรม

2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) โดยสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน โดยใช้หลักดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
 2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
 3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
 4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
 5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
 6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน)
 8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
 9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
 10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
 11. แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
 12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
 4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
 5. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

เรื่องการทำแผนแม่บทชุมชน ระดับหมู่บ้านและตำบล (บร.12) จัดเวทีเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล (บร.5) จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงินและมีกิจกรรมประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน และตำบลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (บร.6) จัดเวทีค้นหาจุดเด่นจุดด้อย ปัจจัยที่ทำให้โครงการกองทุนหมู่บ้าน สำเร็จหรือเป็นปัญหาในระดับหมู่บ้านและตำบล (บร.10)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล หมายถึงแหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคน เอกสาร วัตถุ หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการนั้น ๆ ซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรง จากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว อาทิ เอกสารหลักฐาน จดหมายเหตุ บันทึกต่าง ๆ ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้ มาใช้จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูล ที่จะสามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จำแนกออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่สามารถนับได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติได้หลากหลายวิธี เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่สามารถนับได้เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ อาทิ การวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ได้แก่ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน การเปลี่ยนแปลง ของชุมชน หลังจากกองทุนหมู่บ้านฯ เข้าสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก หมู่ที่ 12 ตำบลบึงจี่เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- การวิเคราะห์โดยใช้สถิติได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาจากเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้
- 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
 - การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์
 - การวิเคราะห์นโยบาย แนวคิด การวิเคราะห์แนวคิดของคณะกรรมการกองทุน และของสมาชิกกองทุน

การวิเคราะห์ข้อมูล ของกองทุน จะวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินกองทุน โดยตัดประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องออก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประเมินโครงการ เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

การวิเคราะห์สาเหตุของความยากจน

ความยากจนของประเทศไทย มีลักษณะที่สำคัญสรุปได้คือ คนจนส่วนใหญ่ อยู่ในเขตชนบท โดยเป็นคนจนในเขตชนบทร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งหมดจำนวน 8.6 ล้านคน โดยคนจนถึงสองในสามของคนจนทั้งหมด อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยคนจนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคเกษตร นอกจากนั้นยังมีลักษณะที่สำคัญอื่น คือ เป็นเกษตรกรรายจนถือครองที่ดินน้อย มีขนาดครัวเรือนใหญ่ มีอัตราส่วนพึ่งพิง หรืออัตราส่วนการเลี้ยงดูผู้สูงอายุและเด็กสูง รวมทั้งยังพบว่าคนจนได้รับการศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป

การดำเนินงานแก้ไขปัญหาคความยากจนและประเด็นปัญหา

การดำเนินงานแก้ไขปัญหาคความยากจนได้มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง และเริ่มมีความชัดเจนมากขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) จนถึงปัจจุบัน โดยสามารถสรุปภาพรวมผลการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาคความยากจนได้ดังนี้

1. การดำเนินการโดยการใช้งบประมาณแผ่นดิน ประกอบด้วยแผนงานและโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน ภายใต้ระบบ กนภ. โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการเพื่อบรรเทาปัญหาคความยากจนและการให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ยากจน
2. การแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยใช้งบประมาณจากเงินกู้ต่างประเทศ ที่สำคัญได้แก่ โครงการช่วยลดผลกระทบทางสังคม โครงการเงินกู้ของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียและโครงการกองทุนเพื่อสังคม
3. การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจน ประกอบด้วยโครงการที่สำคัญ 5 โครงการ ได้แก่ โครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อย เป็นเวลา

3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

4. บทบาทภาคเอกชน ชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนมีตัวอย่างการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ โครงการธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งประกอบด้วยโครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วน เพื่อผู้ยากลำบาก โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ และโครงการพัฒนานักส่งเสริมธุรกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. การส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยส่งเสริมนโยบายการพัฒนาประเทศที่สมดุล โดยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ส่งเสริมการเจริญเติบโตของภาคเศรษฐกิจที่คนจนส่วนใหญ่พึ่งพิง
2. การเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนจน โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง การปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเหมาะสม และการเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
3. การพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคม และผู้ด้อยโอกาสโดยพัฒนาระบบบริการทางสังคม ให้เข้าถึงกลุ่มคนจน และผู้ด้อยโอกาส การจัดสวัสดิการสังคมให้มีความสอดคล้องกับปัญหาของกลุ่มเป้าหมายยากจน และผู้ด้อยโอกาส และการเตรียมความพร้อมในการสร้างหลักประกันทางสังคมแก่ประชากรแต่ละช่วงวัย โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมและดูแลกลุ่มผู้สูงอายุ
4. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยการส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาท ในการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น การเร่งรัดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นธรรม ในเรื่องที่ดินทำกิน และการจัดสรรน้ำ การปรับปรุงและเร่งรัดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการสร้างกลไกแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งจากการแย่งชิงทรัพยากร
5. การปรับปรุงระบบบริหารภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน สนับสนุนการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน และเครือข่ายชุมชน การจัดทำแผนงาน/โครงการที่มีลักษณะเป็นองค์รวม โดยมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคีการพัฒนา

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาหลายท่านคงจะได้รับข่าวสารและความเคลื่อนไหวจากภาครัฐ ในการที่จะช่วยสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้แข็งแกร่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยภาครัฐได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)” ขึ้นเมื่อวันที่ 8-9 มิถุนายน 2544 ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ โดยมีประเด็นพิจารณาหลายหัวข้อ ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2543 ที่ผ่านมามาการช่วยเหลือ SMEs อย่างเป็นรูปธรรม ยังไม่ค่อยชัดเจนนัก เนื่องจากรัฐมีนโยบายเร่งด่วนหลายเรื่องที่ต้องจัดทำตามลำดับความสำคัญเช่นกัน หลายๆ ท่านอาจจะลืมประเด็นสำคัญของ พ.ร.บ. ส่งเสริม SMEs ไปแล้ว เรามาทบทวนประเด็นสำคัญของพ.ร.บ. ส่งเสริม SMEs ซึ่งแบ่งเป็น 7 หมวด ดังนี้

- หมวดที่ 1 คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- หมวดที่ 2 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- หมวดที่ 3 กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- หมวดที่ 4 แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- หมวดที่ 5 การส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ
- หมวดที่ 6 การฝึกอบรมการส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ
- หมวดที่ 7 บทลงโทษ

กระทรวงอุตสาหกรรมได้นำเสนอแผนแม่บทการพัฒนา SMEs โดยมีกลยุทธ์หลัก 7 ประการ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ

- 1.1) พัฒนาและประยุกต์ระบบวินิจัยและให้คำปรึกษาเบื้องต้น แก่สถานประกอบการให้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและจัดความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 1.2) จัดระบบบริการที่ปรึกษาเฉพาะด้าน เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจการ
- 1.3) สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงกิจการให้ทันสมัย (Modernization) และใช้ระบบ ISO และ TQM ที่เหมาะสมกับธุรกิจไทย
- 1.4) สนับสนุนการยกระดับคุณภาพสินค้าของ SMEs สู่มาตรฐานสากล
- 1.5) พัฒนาเครือข่ายและประสิทธิภาพของแหล่งบริการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs

- 2.1) บ่มเพาะและสร้างผู้ประกอบการใหม่ และพัฒนาผู้ประกอบการเดิมให้พร้อมกับการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์
- 2.2) เพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของระบบบริการฝึกอบรมให้สนองต่อความต้องการของบุคลากรของ SMEs
- 2.3) เพิ่มประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน
- 2.4) ปรับปรุงการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs

- 3.1) ปรับปรุงระบบการจัดซื้อของรัฐให้เอื้อต่อ SMEs โดยเน้นการขยายโอกาสแก่วิสาหกิจขนาดย่อม
- 3.2) ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับช่วงการผลิตที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 3.3) เพิ่มความเข้มแข็งของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก
- 3.4) ส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน และการจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงิน และสร้างกลไกเสริมทางการเงินเพื่อส่งเสริม SMEs

- 4.1) ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันสินเชื่อ
- 4.2) พัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อ SMEs
- 4.3) จัดตั้งกองทุนเพื่อการร่วมทุนกับ SMEs ที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา
- 4.4) จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม SMEs และเป็นแหล่งทุนสนับสนุนการรวมกลุ่มของ SMEs
- 4.5) เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานเพื่อให้บริการปรึกษาแนะนำด้านการเงิน แก่ SMEs

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ

- 5.1) เร่งพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ SMEs
- 5.2) พัฒนากลไกในการปรับปรุงนโยบาย กฎหมายและการบริหารเพื่อสร้างความเป็นธรรม ชดเชยข้อเสียเปรียบของ SMEs

- 5.3) ส่งเสริม SMEs ให้พร้อมเข้าสู่สังคมข่าวสาร
- 5.4) ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายสินค้า
- 5.5) ยกระดับขีดความสามารถของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการให้บริการแก่ SMEs และการจัดทำแผนส่งเสริม SMEs ในภูมิภาค ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ
- 5.6) ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน

- 6.1) บ่มเพาะการจัดตั้งวิสาหกิจรายย่อย และวิสาหกิจชุมชนที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาในอนาคต
- 6.2) ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมของวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ
- 6.3) ยกระดับขีดความสามารถด้านการจัดการเชิงธุรกิจ และส่งเสริมให้วิสาหกิจรายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบที่เป็นทางการได้
- 6.4) ผลักดันและยกระดับความร่วมมือในกลุ่มธุรกิจ

กลยุทธ์ที่ 7 สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร

- 7.1) ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามหลักการเกาะกลุ่มธุรกิจเพื่อประสิทธิภาพโดยรวม
- 7.2) พัฒนาโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเชื่อมโยงวิสาหกิจครบวงจรในแต่ละภูมิภาค
- 7.3) ผลักดันและสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างธุรกิจสัมพันธ์
- 7.4) จัดมาตรการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์และเงินทุนเพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนและร่วมลงทุนดำเนินกิจการประเภทต่าง ๆ รองรับธุรกิจอย่างครบวงจร

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

นอกเหนือไปจากประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลชุดใหม่แล้ว ประเด็นที่ทำให้ประเทศไทยมีภาวะการขาดดุลการค้าในปี 2544 มีดังนี้

การชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐและการฟื้นตัวของญี่ปุ่น โดยคาดว่าในปี 2544 เศรษฐกิจสหรัฐมีการขยายตัวประมาณ 3.0-3.5% ลดลงจากการประมาณการ 5.0 % ในปี 2543 ในขณะที่ญี่ปุ่นก็

เผชิญกับปัญหาธนาคารกลางของญี่ปุ่นบอกว่าเศรษฐกิจมีความเปราะบาง ซึ่งมีผลทำค่าเงินเยนอ่อนตัวอยู่ในขณะนี้ และนโยบายการลดอัตราภาษีของสหรัฐที่นาย บู้ช นำมาใช้ทำให้การดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยของ Federal Reserve หรือธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกา จึงมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของอเมริกา ดังนั้นทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทย ได้รับผลการชะลอตัวตามอเมริกาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้การส่งออกของประเทศไทยจะมีอัตราการขยายตัวที่ลดลงอย่างมาก

ความอ่อนแอของสถาบันการเงินภายในประเทศ ทั้งนี้แม้ว่า ณ สิ้นปี 2543 ระบบแบงก์ไทยคงจะมีสัดส่วนเงินกองทุนเกิน 11 % รวมทั้งสามารถทำสำรองได้ไม่ต่ำกว่า 100 % แต่ถ้าหากหนี้ด้อยชั้นมีมากขึ้น หรือหากมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันลดลงหรือหากระบบแบงก์ไทย ต้องรับรู้การสูญเสียในอัตราที่ใกล้เคียงกับธนาคารดีบีเอส ในขณะเดียวกันแนวโน้มการชะลอตัวของเศรษฐกิจในปีหน้า จะทำให้ปัญหา NPL ที่กีดกันการดำเนินการของแบงก์ไทยยังอยู่ในระบบอยู่ ดังนั้นการเพิ่มทุนจึงยังคงเป็นความจำเป็นของแบงก์ไทย แต่เนื่องจากข้อจำกัดในการระดมทุนในตลาดทุน ความช่วยเหลือจากทางอาอาจเป็นคำตอบสุดท้ายสำหรับแบงก์ไทย

การขาดดุลการชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศดังกล่าว น่าจะทำให้ค่าเงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน และมีความผันผวน โดยอาจจะเป็นไปได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ขึ้นอยู่กับแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยเฉพาะในกระทรวงเศรษฐกิจชุดใหม่ ทั้งนี้คาดว่าโดยเฉลี่ยแล้ว เงินบาทมีค่าเท่ากับ 43.50 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544 เมื่อเทียบกับปี 2543 ในขณะที่อาจจะมีความผันผวนมาก เป็นบางช่วงตามปัจจัยที่จะมากระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุน ออกนอกประเทศ ความเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาครวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงของการผันผวนดังกล่าว ค่าเงินบาทอาจจะหลุดออกจากกรอบ 44-45 บาท ได้

อย่างไรก็ตาม คาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาท เป็นระยะๆ เพื่อมิให้มีค่าเงินบาทผันผวนมาก จนทำให้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยดังกล่าว

ที่มาของข้อมูล ศูนย์กสิกรไทย

1.1.4 สภาวะแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับสมัยก่อน เพราะมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดสภาวะฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อันเป็นผลที่กระทบโดยตรงกับประชาชนทุกคน เราอาจจะสรุปผลสภาวะแวดล้อมภายในประเทศไทยดังต่อไปนี้

ตารางสถานการณ์มลพิษทางน้ำ ปี 2539-2541

แหล่งน้ำ	ค่ามาตรฐาน	ปี 2539	ปี 2540	ปี 2541
แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง				
ออกซิเจนละลายน้ำ(มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่ต่ำกว่า 2.0	0.7	0.5	1.0
นิโลด์ (มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่เกิน 4.0	6.2	3.1	2.8
แบคทีเรีย (mpn/100 มิลลิลิตร)	-	85,000	46,000	14,500

ตาราง 3.3 แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย

(หน่วย : ล้านไร่)

ภาค	ปี 2540		ปี 2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	37.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.28	52.91	10.03	23.81	12.26
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.94
ตะวันออก	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54
ประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายทั้งหมด 250,420 ไร่

ที่มา : ส่วนศูนย์ข้อมูลกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตาราง 3.4 แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม

	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั้งประเทศ
ปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	0.20	0.22	0.45	3.37
รุนแรงมาก	8.68	0.33	1.00	2.93	12.94
รวม (ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39

(%)	(59.2)	(8.6)	(20.9)	(11.3)	(100)
พื้นที่ภาค (ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

หมายเหตุ : 1) รุนแรงปานกลาง พื้นที่นี้ความอุดมสมบูรณ์ลดลง ผลผลิตต่ำ ควรมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูก พืชไร่ พืชสวน ไม้ผล ไม้ยืนต้นและสวนป่า

2) รุนแรง พื้นที่นี้หากจะใช้ทำการเกษตรต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเคร่งครัด

3) รุนแรงมาก พื้นที่นี้ไม่เหมาะต่อการเกษตรควรกันไว้ปลูกป่า/ไม้ยืนต้น

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สรุป

เป็นที่ยอมรับร่วมกันว่า สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของคน แต่สภาพแวดล้อมที่ดีที่คนเราปรารถนาและต้องการนั้น ในปัจจุบันได้ถูกทำลายลงด้วยฝีมือของมนุษย์ที่นับวันจะกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อเนื่องกันไปทั่วโลกดังเช่น สถานการณ์สภาพแวดล้อมของคนไทย เมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ โดยใช้ดัชนีชี้วัดทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ด้านที่อยู่อาศัยและการได้รับบริการสาธารณสุข
2. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. ด้านสิ่งแวดล้อม

สภาพแวดล้อมของคนไทย เมื่อพิจารณาจากความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย และการได้รับบริการสาธารณสุขพบว่า มีแนวโน้มดีขึ้นมาก ขณะที่ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีแนวโน้มลดลง เช่นเดียวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ยังคงมีปัญหามลพิษทางน้ำ อากาศเสีย และขยะในเขตเมือง และปัญหาเรื่องป่าไม้และน้ำเสียในเขตชุมชน

ดังนั้นในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุข ของคนไทยทุกคนนั้น จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนในสังคม มีการประสานร่วมมือและร่วมทำงาน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมรอบตัวคนให้อยู่ในสภาวะที่ดี คนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสามารถดำรงชีวิต อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ขณะเดียวกันควรร่วมกันขยายผล “ความอยู่ดีมีสุข” ให้บังเกิดขึ้นกับกลุ่มคนทุกกลุ่ม ทั้งในเขตเมืองและชนบททั่วประเทศด้วยการร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราให้ดีขึ้น เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน

1.1.5 ความเดือดร้อนและความเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทยชี้ให้เห็นว่า วินัยทางการคลังของรัฐบาลชุดใหม่ ทั้งนี้ แม้ว่าจะมีข้อเรียกร้องอย่างกว้างขวางให้รัฐบาลชุดใหม่ พิจารณาออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อที่ช่วยเพิ่ม

กำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนผู้บริโภค แต่ในขณะเดียวกัน หากรัฐบาลชุดใหม่เร่งดำเนินการใช้จ่าย เช่น เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน แม้ว่าการใช้จ่ายบางรายการอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในช่วงแรก ๆ แต่คาดว่าในช่วงเวลานี้ตลาดและนักลงทุน ก็คงมีคำถามในประเด็นหนี้สาธารณะ (รวมหนี้กองทุนฟื้นฟู) ซึ่งมีประมาณ 55-56 % ในขณะนี้และในอีก 5 ปีข้างหน้า (ปีงบประมาณ 2544-2549) ถ้ากองทุนฟื้นฟูเกิดความสูญเสียเพิ่มเติม จากการปฏิบัติตามข้อผูกพัน ในการขยายหุ้นธนาคารอีก 1.5 แสนล้านบาท จะทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มเติมเป็น 59 % ทำให้คนไทยเป็นหนี้คิดประมาณ 54000 บาท และหากรัฐบาลชุดใหม่ตัดสินใจใช้เงินแก้ไขปัญหาการเงิน เช่น การเพิ่มทุนให้สถาบันการเงินหรือการจัดตั้งและดำเนินการ (National AMC) อีก 3 แสนล้านบาทแล้ว สัดส่วนหนี้ก็จะเพิ่มเป็น 65 % ของ GDP ย่อมหมายความว่า รัฐบาลมีเพดาน สำหรับการดำเนินการงบประมาณขาดดุลและการใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจ ในช่วงปีงบประมาณปี 2544-2549 ประมาณ 5% ของ GDP หรือประมาณ 2.5 แสนล้านบาท ซึ่งไม่ใช่วงเงินมากนัก ในช่วงเวลา 5 ปี ดังนั้นจะเห็นว่ารัฐบาลชุดใหม่คงจะต้องเผชิญกับกรอบข้อจำกัดทางการคลัง อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ตลาดและนักลงทุนก็คงเรียกร้องความโปร่งใสของการบริหารจัดการทางการคลัง ดังกล่าวของรัฐบาล ทั้งนี้ในมุมมองของรัฐบาล การจัดตั้ง Nation AMC เพื่อซื้อหนี้จากสถาบันการเงินเอกชน อาจเป็นทางเลือกเพื่อเป็นการยืดเวลา และปรับปรุงเงื่อนไขของโครงการให้ความช่วยเหลือในการเพิ่มทุนขั้นที่ 1 ทั้งนี้ปัญหาเรื่อง NPL และเงินดังกล่าว ย่อมจะทำให้การขยายสินเชื่อใหม่ จะยังคงเป็นไปได้อย่างจำกัด แม้ว่าจะมีสภาพคล่องส่วนเกินประมาณ 5 แสนล้านบาทในขณะนี้ก็ตาม โดยปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งจะทำให้คนไทยมีหนี้สินเพิ่มขึ้นไปอีก

1.1.6 บรรยากาศความอ่อนแอของท้องถิ่นชนบท

1. ความยากจนของคนในหมู่บ้าน
2. การที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องมาจาก “คน” ไม่ใช่มาจาก “เงิน” เพราะเงินบางครั้งก็ทำให้คนทะเลาะเบาะแว้งกัน และทำให้แตกความสามัคคีกันภายในชุมชนได้
3. กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน ถ้าทำการจัดตั้งแล้วแต่ชาวบ้านไม่นำเงินไปฝากก็จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการล่มสลายได้
4. ความแตกต่างทางฐานะของชาวบ้านภายในหมู่บ้าน
5. การศึกษานั้นชาวบ้านมีการศึกษาน้อย ส่วนมากจะจบแค่ ป.4 ทำให้ชาวบ้านไม่ค่อยมีความรู้กว้างขวางนัก
6. ความสามัคคีปรองดอง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งบางชุมชนก็ไม่มีสิ่งพวกนี้ให้ทำให้ชุมชนพวกนี้ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร

7. การมีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ถ้าชุมชนไหนไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐบาลก็จะทำให้ชุมชนนั้นไม่มีความเจริญ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น
8. หมู่บ้านบางแห่งของประเทศไทยยังไม่มีความเจริญเข้าไปภายในหมู่บ้าน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา น้ำบาดาล เป็นต้น

สรุป ความอ่อนแอของท้องถิ่นชนบท ส่วนใหญ่มาจากการที่คนในหมู่บ้าน ไม่ค่อยมีความสามัคคีกัน และบางหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือ กับทางภาครัฐบาลเท่าที่ควร ทำให้เสียโอกาสที่จะทำให้อาชีพของท้องถิ่นเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และมีบุคคลบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าส่วนรวม คอยจะฉกฉวยผลประโยชน์ของหมู่บ้านไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตน

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้กระแสวัฒนธรรมของสินค้าจากต่างประเทศ และวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทย นั้นมีมากมายทางด้านวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายที่วัยรุ่นของเรา มีค่านิยมตามแบบชาวต่างชาติ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งวัยรุ่นของไทยมีการแต่งกายตามชาวต่างชาติ อาทิ ผู้หญิงก็จะแต่งกายแบบสายเดี่ยว ใส่กระโปรงสั้น กางเกงขาสั้น รองเท้าส้นสูง และตอนนี้ที่เห็นบ่อย ๆ คือการย้อมสีผมเป็นสีต่าง ๆ และการตัดผมตามแบบนักฟุตบอลดัง ๆ ของโลก หรือตามดารานักกร้องชื่อดังของโลก เป็นต้น และอีกอย่างหนึ่งที่เห็นกันมากในทางโทรทัศน์ก็คือ มีนักร้องชาวต่างชาติ เข้ามาแสดงคอนเสิร์ตในประเทศไทยอย่างมาก ซึ่งค่านิยมพวกนี้เป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองเงินทอง ของวัยรุ่นและของประชาชนชาวไทย และทำให้ประชาชนบางกลุ่มล้มค่านิยมของไทยแบบเก่าไปแล้ว และทางด้านสินค้าจากต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยมีมากมาย เช่น เหล้า เบียร์ เครื่องดื่มมีน้ำตาลสูง สินค้าแบรนด์เนมต่าง ๆ ที่สั่งเข้ามาในประเทศไทย และที่นิยมมากที่สุดคือ อาหารฟาสต์ฟู้ด เช่น ไก่ย่างเคเอฟซี แมคโดนัลด์ ไรติมสเวนเช่น ฟุจิ ซิสเลอร์ เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ พวกนี้ปี ๆ หนึ่งประชาชนภายในประเทศ นิยมรับประทานกันมากมาย ส่วนมากอาหารพวกนี้มีราคาแพง ทำให้มีเงินทองไหลออกไปนอกประเทศไทย จำนวนหลายหมื่นล้านบาท ทำให้ประเทศไทยเสียดุลการค้าทุกปี ดังนั้นเราประชาชนชาวไทย ควรจะไม่นำค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาอีก ควรจะแต่งกายแบบไทย ๆ ของเรามากกว่า ส่วนสินค้าประชาชนควรจะบริโภคสินค้า ที่คนไทยผลิตขึ้นเอง ซึ่งมีหลายอย่างมากให้เลือกรับประทาน ไม่ว่าจะเป็นผลไม้ต่าง ๆ สินค้าพื้นบ้านของไทย อาหารไทย ๆ และเมื่อคนไทยหันมานิยมของไทย ๆ ก็จะทำให้ประเทศชาติ มีความเจริญและจะทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านบ้านโคกมะกอก

บ้านโคกมะกอก ต.บุงชีเหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ตามที่ปู่ ย่า ตา ยายบอกเล่ากันมา เดิมทีหมู่บ้านตั้งอยู่ที่โนนกระหมัง ใกล้กับเขตติดต่อ ต.เสมา มีชื่อหมู่บ้านว่าบ้านโนนกระหมัง ต่อมาได้เกิดโรคระบาด จึงได้ย้ายมาตั้งสถานที่แห่งใหม่ เพราะมีคลองน้ำธรรมชาติไหลผ่าน คือคลองลำห้วยไผ่ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตก และทิศใต้ของหมู่บ้าน เนื่องจากบริเวณหมู่บ้านมี (กอก) ซอย เชื่อมผ่านเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านในสมัยนั้นจึงได้ยึดเอาสภาพสถานที่อยู่เป็นเกณฑ์ ในการตั้งชื่อบ้าน จึงได้พร้อมใจกันตั้งหมู่บ้านว่าบ้านโคกมะกอก สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านนี้ ก่อนที่จะตั้งหมู่บ้านจะเป็นป่าและเป็นหนองน้ำ อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาคือจะเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ จะทำการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค โดยเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้นจะเป็นถนนแบบดินโคลน เป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2530 ยาว 1850 เมตร เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2536 ยาว 1,750 เมตร ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2523 และมีระบบประปาสร้างเมื่อ พ.ศ. 2527

1.2.2 สภาพภูมิศาสตร์

ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้านบ้านโคกมะกอก ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านน้อยกุดคล้า หมู่ 7 ต.เสมา

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านโคกมะกอก หมู่ 11 บ้านหนองปลากระดี หมู่ 9 บ้านมะม่วงหมู่ 8

ต.บุงชีเหล็ก บ้านกุดหิน หมู่ 8 ต.โคราษ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านโคกมะกอก หมู่ 11

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านหินตั้ง หมู่ 5 บ้านทะเล หมู่ 12 บ้านทะเล หมู่ 14 บ้านโป่ง หมู่ 6

บ้านน้อยกุดคล้า หมู่ 7

1.2.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

บ้านโคกมะกอก มีจำนวนครัวเรือน 187 ครอบครั้ว มีบ้าน 200 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 734 คนเป็นชาย 356 คน หญิง 378 คน

ประชากรบ้านโคกมะกอก ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมีอาชีพทำไร่-ทำนา มีพื้นที่ทำเกษตร 4,120 ไร่ เป็นที่นา 3,800 ไร่ มีร้านค้าในหมู่บ้าน 8 ร้าน และมีโรงสี 2 โรง ภายในหมู่บ้านมีโรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านโคกมะกอก ประชากรในหมู่บ้านหมู่ที่ 11 และหมู่ที่ 12 จะไปเรียนด้วยกัน มีสถานีนอนมัธยม การเดินทางส่วนมากรถจักรยานยนต์และรถยนต์

1.2.4 วัฒนธรรมประเพณี

บ้านโคกมะกอกมีสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา 1 แห่ง คือ วัดโคกมะกอก มีพระสงฆ์ 7 รูป ภาษาที่ใช้เป็นภาษาไทย มีประเพณีที่สำคัญในรอบ 1 ปีคือ เดือนมกราคม ปีประเพณีทำบุญ ตักบาตร ขึ้นปีใหม่ เดือนกุมภาพันธ์ มีงานประจำปีของหมู่บ้าน (ยกช่อฟ้า) เดือนเมษายน มีเทศกาลวันสงกรานต์ เดือนกรกฎาคม ประเพณีวันเข้าพรรษา เดือนสิงหาคม วันแม่ ทำบุญตักบาตร เดือนตุลาคม ประเพณีทำบุญออกพรรษา เดือนพฤศจิกายน ประเพณีทอดกฐินและลอยกระทง และเดือนธันวาคม วันพ่อทำบุญตักบาตร

1.2.5 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

จำนวนและสภาพโครงสร้างพื้นฐานในบ้านโคกมะกอก ปัจจุบันถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต ด้านข้างมีร่องระบายน้ำมีระบบไฟฟ้าและประปาใช้ทุกบ้านเรือน โทรศัพท์สาธารณะจำนวนสองเครื่อง หอกระจายข่าวมีหนึ่งแห่ง ภายในบ้านมีกาชนะเก็บน้ำฝน และมีส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาลครบทุกครัวเรือน พื้นที่แหล่งน้ำที่สำคัญ บ่อน้ำตื้น 14 บ่อ บ่อน้ำบาดาล 2 บ่อ ฝายกั้นน้ำ 1 แห่ง ซึ่งพอเพียงสำหรับอุปโภคและบริโภคของชาวบ้านโคกมะกอก

1.2.6 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้านโคกมะกอก มีผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้นำที่เป็นทางการคือ ผู้นำหมู่บ้าน คือ ผู้ใหญ่บ้าน นายแดงมี ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คือนายประสิทธิ์ จารย์สูงเนิน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต) และผู้นำที่ไม่เป็นทางการคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ

กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบ้านโคกมะกอก มีดังนี้

กลุ่มออมทรัพย์ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2534 สมาชิกกลุ่ม 147 คน กิจกรรมเป็นเงินทุนให้สมาชิกกู้ในยามฉุกเฉิน

กลุ่มเกษตรกร ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2533 สมาชิกกลุ่ม 55 คน กิจกรรมหลักคือ จัดหาปุ๋ยเคมีราคาถูก

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายพานุวัชร ขุนสูงเนิน เพศชาย อายุ 30 ปี เชี่ยวชาญด้านการปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร ประสพการณ์ 3 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 83 หมู่ที่ 12 บ้านโคกมะกอก ต.บึงขี้เหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ๓๑๖๒๒

นายปิยะ เจริญ เพศชาย อายุ 32 ปี เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงสุกร ประสบการณ์ 4 ปี
ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 12 บ้านโคกมะกอก ต.บุงชีเหล็ก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์

30170

1.2.7 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

โครงการที่เข้ามาในบ้านโคกมะกอก ของภาครัฐ คือ โครงการสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กยาว 240 เมตร กว้าง 5 เมตร โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบุงชีเหล็กเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2542 ผลการดำเนินงานเสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่กำหนด โครงการลานกีฬา โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ การกีฬาแห่งประเทศไทย ผลการดำเนินการเสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่กำหนด

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนในหมู่บ้าน มีความเข้าใจว่าเงินกองทุน 1 ล้านบาทได้เข้ามาส่งเสริมและช่วยเหลือประชาชน โดยให้ประชาชนกู้ยืมเงินจากกองทุนเพื่อนำไปประกอบอาชีพ
- 2) การประชาสัมพันธ์พบว่า ทางกองทุนหมู่บ้านได้มีการประชาสัมพันธ์ ถึงการมีกองทุนเข้ามาในหมู่บ้าน โดยจะมีการประชาสัมพันธ์จากหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบข่าวสารเกี่ยวกับกองทุน
- 3) การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจต่อกรรมการ พบว่าได้มีการประชุมทำความเข้าใจ อธิบายในเรื่องที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ให้คณะกรรมการกองทุนเข้าใจ
- 4) เงินกองทุน 1 ล้านบาท พบว่า ได้มีการนำเงินจากกองทุน ไปจัดสรรให้ประชาชนหรือสมาชิกกองทุนกู้ยืมไปประกอบอาชีพดังนี้ อาชีพทางการเกษตร อาชีพค้าขาย อาชีพการบริการ
- 5) คณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกกองทุน ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีการพัฒนาขึ้น
- 6) เงินกองทุนสะสม พบว่า เป็นเงินที่ทางสมาชิก ได้ร่วมหุ้นกับทางกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นเงินทุนสะสมของกองทุนต่อไป ซึ่งสมาชิกจะนำเงินไปฝากทุกเดือน

7) บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

- 1) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับและนำเสนอต่อที่ประชุมเพื่อให้สมาชิกในกองทุนได้พิจารณาระเบียบและทำการเสนอแนะ
- 2) การจัดทำเอกสาร คำขอขึ้นทะเบียนพบว่า คณะกรรมการจะต้องมีการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่บ้าน เมื่อผ่านการประเมินความพร้อม ของหมู่บ้านแล้วก็สามารถจัดทำเอกสารคำขอขึ้นทะเบียน
- 3) ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้มีการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน มี 4 เล่ม คือ บัญชีรายรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท, บัญชีรายรับเงินสัจจะ, บัญชีรายจ่ายเงินกองทุน 1 ล้านบาท, บัญชีรายจ่ายเงินสัจจะ
- 4) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน
 - การรับสมัครสมาชิก พบว่า คณะกรรมการกองทุนจะรับสมัครสมาชิกจากคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบและให้สมาชิกกรอกแบบฟอร์ม การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
 - การทำทะเบียนสมาชิก
 - การหมดสภาพการเป็นสมาชิก พบว่า คณะกรรมการกองทุนได้กำหนดระเบียบของการพ้นสภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- 5) กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน
 - การคัดเลือกผู้กู้ พบว่า กระบวนการในการคัดเลือกผู้กู้ นั้น จะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการกู้ ยอดเงินที่ขอกู้ และดูจากการมีหนี้ของผู้กู้ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาตามขั้นตอน และตามคุณสมบัติของผู้กู้แล้ว ก็อนุมัติให้กู้
 - การจัดทำเอกสารประกอบการกู้ พบว่า ผู้กู้ได้จัดทำเอกสารสัญญากู้และสัญญาค้ำประกันผู้กู้ โดยจะมีผู้ค้ำประกัน 2 คน
 - การโอนเงินให้ผู้กู้ พบว่า ทางคณะกรรมการกองทุนจะได้รับเลขที่บัญชีธนาคารจากผู้กู้ แล้วทางคณะกรรมการโอนเงินผ่านธนาคารให้กับผู้กู้
- 6) การแนะนำวิธีการนำเงินไปประกอบอาชีพ
 - แนะนำวิธีการทำธุรกิจ (บัญชี) พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการแนะนำให้สมาชิกผู้กู้เงินได้มีการจดบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่าย ของการลงทุนไป แต่ละครั้ง ว่ามีผลกำไรขาดทุนอย่างไร

7) การตรวจสอบการใช้เงิน พบว่า มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่มีหน้าที่ในการตรวจติดตามการดำเนินงานกิจกรรมของสมาชิกที่กู้เงินไปประกอบอาชีพ ว่าเงินที่กู้ไปนั้น นำไปประกอบอาชีพจริงหรือไม่ หรือนำไปใช้หนี้

8) การจัดทำรายงาน พบว่า ทางประธานกองทุนหมู่บ้านได้มีการจัดทำรายงานการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านว่า มีผลอย่างไร ส่งไปยังอำเภอ เพื่อที่ทางอำเภอจะได้ทราบถึงผลของการนำเงินจากกองทุนไปใช้แล้วเกิดประโยชน์หรือไม่

9) การจัดสรรผลประโยชน์ พบว่า ทางกองทุนหมู่บ้านได้กำหนดที่ตั้งกฎระเบียบขึ้นมา โดยจะมีการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกองทุน ซึ่งเป็นเงินปันผลค่าหุ้น เงินทุนสาธารณะหมู่บ้าน ซึ่งเงินที่นำมาจัดสรรได้มาจากดอกเบี้ยเงินกู้ ถ้ามีการชำระครบทุกคน

10) บทบาทของนักศึกษากองทุนหมู่บ้าน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1) จำนวนสมาชิก พบว่า จากการที่คณะกรรมการได้เปิดรับสมัครสมาชิก และมีประชาชนในหมู่บ้านมาสมัครและผ่านการคัดเลือกได้ทั้งหมด 168 คน

2) จำนวนผู้ได้กู้เงิน พบว่า จากการเสนอขอกู้เงินตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ทางคณะกรรมการกองทุนอนุมัติให้กู้เงินทั้งหมดจำนวน 127 คน

3) ยอดเงินที่ให้กู้ พบว่า การอนุมัติเงินให้กู้แต่ละคน ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับอาชีพและวงเงินขั้วกู้ แต่สมาชิกส่วนใหญ่จะกู้เงินได้ไม่เกิน 20,000 บาท

4) การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ พบว่า ในช่วงแรกสมาชิกจะนำเงินไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ แต่ก็มีสมาชิกบางกลุ่มไม่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพจึงมีการเปลี่ยนอาชีพใหม่

5) ทักษะคิดของชุมชน ต่อกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้สึกที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุน และไม่เป็นสมาชิกกองทุน

6) การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้

7) ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ แต่ก็ต้องอาศัยระยะเวลาพอที่จะสามารถพึ่งพาตนเองโดยที่ไม่มีหนี้สิน

8) ความเข้มแข็งที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ชาวบ้านมีการร่วมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ แสวงหาความรู้เพิ่มเติม

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) อาชีพเดิม (หลัก/รอง) พบว่า สมาชิกกองทุนทุกคนมีอาชีพเดิมก็คือ การเป็นเกษตรกร แม้ว่า สมาชิกบางรายจะประกอบอาชีพค้าขาย หรืออาชีพช่างเสริมสวย แต่อาชีพรองก็ ยังทำการเกษตรไม่ว่าจะเป็นการปลูกข้าวโพด
- 2) สมาชิกในครอบครัว พบว่า สมาชิกมีความรักใคร่ปรองดองกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครอบครัวมีความอบอุ่น ช่วยกันทำมาหากิน
- 3) สภาพการอยู่อาศัย พบว่า สภาพการอยู่อาศัยของสมาชิกกองทุน ก็มีบ้านเรือนที่มั่นคง มีที่ดินสำหรับประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วที่อยู่อาศัยจะเป็นบ้านไม้เหมาะสำหรับคนชนบท
- 4) รายได้ของครอบครัว พบว่า รายได้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านไม่ค่อยที่จะแน่นอน ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพของตนเองเป็นหลัก ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่จะมาจากการปลูกข้าวโพด ซึ่งก็ใช้ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวนานจึงจะให้ผลผลิต
- 5) หนี้สินของครอบครัว พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่จะกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระเงินก็จะกู้เงินจากนายทุนนอกระบบ ซึ่งมีดอกเบี้ยสูงและเมื่อจะกู้เงินอีกครั้งก็ต้องกู้ในจำนวนที่มากกว่าครั้งแรก จึงทำให้จำนวนหนี้สินไม่ลดลง

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) จำนวนเงินกู้ที่อนุมัติพบว่า ขณะนี้กองทุนหมู่บ้าน ได้ปล่อยเงินให้กับสมาชิกกู้ทั้งหมด 1,000,000 บาท
- 2) จำนวนเงินลงทุน นอกเหนือจากเงินกู้กองทุน พบว่า สมาชิกบางคน ก็มีเงินของตนเองแล้ว นำเงินที่กู้มารวมกันเพื่อที่จะนำไปประกอบอาชีพ เช่นการเลี้ยงสุกร นอกจากนี้ก็จะเป็นเงินที่กู้ยืมมาจากนายทุนนอกระบบ
- 3) สถานที่ในการประกอบอาชีพและวัสดุอุปกรณ์ วัสดุคิบ พบว่า สมาชิกกองทุนจะประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน ตามที่ดินที่ตนมีและอาศัยอยู่
- 4) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้และมีทักษะในการประกอบอาชีพของตน ซึ่งในการเขียนเสนอขอกู้เงิน อาชีพส่วนใหญ่แล้วสมาชิกจะมีความถนัดในอาชีพ

5) จำนวนแรงงาน พบว่า หลังจากที่ได้มีการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ไปประกอบอาชีพนั้น ได้มีการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นกว่าเมื่อก่อน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) การใช้จ่ายเงินกู้ พบว่า สมาชิกจะนำเงินไปใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ โดยบางรายจะใช้จ่ายเงินหมดในครั้งเดียว แต่บางรายจะแบ่งเงินออกใช้ในช่วงในการใช้จ่าย ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพของแต่ละคน
- 2) การหาความรู้เพิ่มเติม พบว่า สมาชิกมีการหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อที่จะทำอะไรให้ผลผลิตของตนเองออกมาในปริมาณที่มาก ทำให้มีการอบรมขอคำแนะนำจากผู้รู้
- 3) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผลโดยตรง

- รายได้ที่เพิ่มขึ้น พบว่า รายได้ของสมาชิกบางกลุ่มเท่านั้น ที่เพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพให้บริการ ได้แก่ ช่างเสริมสวย ช่างซ่อมปะยาง ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งอาชีพทั้งหมดนี้จะมีรายได้เข้ามาเกือบทุกวัน แต่อาชีพปลูกข้าวโพดต้องรอระยะเวลาเกือบ 1 ปี ถึงจะมีรายได้

2. ผลทางอ้อม

- ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง พบว่า จากการกู้ยืมเงินจากกองทุนไปประกอบอาชีพนั้น เมื่อรายได้ที่เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้กู้ไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากที่อื่น

- ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน พบว่า ผู้กู้มีความรู้และมีทักษะความถนัดในอาชีพของตนเอง จนทำให้เกิดศักยภาพและความเข้มแข็งในอาชีพของตน

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

3.1 จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพปลูกข้าวโพด จำนวน 76 รายสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์ข้าวโพด ปุ๋ยเคมี
2. กระบวนการที่ดี ได้แก่ วิธีการปลูก การดูแลรักษา
3. ผลผลิตที่ดี ด้านคุณภาพและปริมาณ

3.2 อาชีพเลี้ยงสุกร จำนวน 17 ราย สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ แม่พันธุ์, พ่อพันธุ์, อาหาร
2. กระบวนการที่ดี ได้แก่ วิธีในการเลี้ยง
3. ผลผลิตที่ดี ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ปริมาณของผลผลิตเพิ่มขึ้น

3.3 อาชีพค้าขาย จำนวน 2 ราย สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ สินค้าที่มีคุณภาพ
2. กระบวนการที่ดี ได้แก่ การบริหารความสะอาด
3. ผลผลิตที่ดี ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ลูกค้าจะเข้าไปใช้บริการ

3.4 อาชีพการบริการจำนวน 5 ราย สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ช่างที่มีความรู้ ความสามารถ
2. กระบวนการที่ดี ได้แก่ การตัด การบริการที่ดี
3. ผลผลิตที่ดี ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่การกลับมาใช้บริการอีกครั้งของลูกค้า

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการแบ่งหน้าที่กัน อย่างเป็นระบบ ซึ่งโดยเริ่มต้นจากการรับสมัครสมาชิก การระดมทุน การคัดเลือกผู้กู้ การจัดทำบัญชี การจัดระบบตรวจสอบ การรับชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย

4.2 ทักษะคติของคนในหมู่บ้าน พบว่า ชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน เป็นกองทุนที่ให้เงินมาจัดสรรหมุนเวียนในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านได้รู้จักการบริหารและจัดการเงินกู้ภายในหมู่บ้านตนเอง

4.3 การบริหารจัดการเงิน พบว่า กองทุนหมู่บ้าน ได้ปล่อยเงินให้สมาชิกผู้ทั้งหมด โดยจะให้ผู้ไปประกอบอาชีพเกษตร เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย ช่าง

4.4 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า คนในหมู่บ้านมีความรักใคร่ สามัคคี มีความซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง

4.5 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาพบว่า การเกิดปัญหาทางคณะกรรมการและสมาชิกกองทุน จะร่วมกันระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาของกองทุนหมู่บ้าน

4.6 การประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุน พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน นำเงินไปประกอบอาชีพตามที่ได้ขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านโคกมะกอก หมู่ที่ 12 ตำบลงิ้วเหล็ก อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1. บ้านโคกมะกอกมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
2. บ้านโคกมะกอกมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
3. บ้านโคกมะกอกมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน
5. ประชาชนในบ้านโคกมะกอกมีศักยภาพในและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2 เพื่อพัฒนาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

1.3 เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

1.4 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

2. วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการประเมินกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก หมู่ 12 ตำบลบึงจี่เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนเอกสารวัดหรือสถานการณ์ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนดโดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการ ซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปไว้แล้ว อาทิ เอกสารหลักฐาน จดหมายบันทึกต่างๆ ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้มาใช้ จะต้องมี การตรวจสอบความถูกต้อง และความเชื่อมั่นของข้อมูลที่จะสามารถตอบคำถามได้ อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ใช้ชีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจน ตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วน จากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
5. ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4
6. สรุปผลการดำเนินงานและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการจัดทำ สารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินงาน

ผลในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก หมู่ที่ 12 ตำบลบึงจี่เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยการใช้รูปแบบการศึกษาแบบ CIPP Model ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านโคกมะกอก

หมู่บ้านโคกมะกอกได้มีการจัดตั้งหมู่บ้านมานานกว่า 200 ปี การตั้งถิ่นฐานอยู่แบบกลุ่มก้อน และญาติพี่น้องเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่ทำการเกษตร 4,120 ไร่ เป็นที่นา 3,800 ไร่ และพื้นที่หมู่บ้านจะล้อมรอบด้วยคลองน้ำ

ปัจจุบันในหมู่บ้านมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีระบบสาธารณสุขปกใช้อย่างสะดวก และการศึกษาในชุมชนมีการพัฒนาขึ้นตามเศรษฐกิจและสังคม ในปัจจุบัน ส่วนด้านวัฒนธรรม ประเพณี ก็ปฏิบัติตามแบบสมัยเก่า ถึงแม้สังคมจะเปลี่ยนแปลง แต่ก็มีการประกอบประเพณีเหมือนเดิม เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนในสังคมและชุมชน และด้านสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน มีสุขภาพที่แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บแต่อย่างใด

2. การประเมินปัจจัยนำเข้าของกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก

หมู่บ้านโคกมะกอกมีปัจจัยนำเข้าในเรื่องของกองทุน คือ นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ ที่ทางสมาชิกรับไปปฏิบัติ การสนับสนุนจากทางหน่วยงานราชการ ทางอำเภอในเรื่องต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ในเรื่องของกองทุน การเข้ามามีส่วนร่วมของทางภาครัฐ รวมไปถึงความสามารถในการจัดตั้งกองทุน ในเรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนและหลังเงินกองทุนเข้า 1 ล้านบาท เช่นความพร้อมด้านคณะกรรมการ สมาชิก และความพร้อมในด้านเงินทุนสะสม และความสามารถในการชำระคืนของสมาชิกผู้กู้เงิน ว่าสมาชิกรับเงินไปใช้อย่างไร ไปประกอบอาชีพอย่างไร มีความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพมากแค่ไหน มีแรงงานเท่าไร

จากคำถามข้างต้น สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะนำเงินไปประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ โดยการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน โดยอาศัยทักษะในการประกอบอาชีพเดิม มาเป็นประสบการณ์ โดยใช้แรงงานภายในครอบครัวมาช่วยในโครงการ และมีบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านเข้ามาศึกษาและประเมินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการของกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก

หมู่บ้านโคกมะกอกได้ทำการจัดตั้งกองทุนขึ้นเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2544 และได้ทำการจัดระเบียบกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา เพื่อเป็นกฎข้อบังคับให้กับสมาชิก และคณะกรรมการกองทุน โดยที่ทางสมาชิกต้องปฏิบัติตามระเบียบ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกรับ สมาชิกต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุน เสียค่าหุ้นคนละ 10 บาท และผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อสมัครเสร็จสมาชิกสามารถกู้เงินได้ ในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท ต้องมีผู้ค้ำประกัน 2 คน และวงเงินที่กู้เกิน 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน สมาชิกต้องชำระคืนเงินต้น พร้อมทั้งดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 3 บาทต่อปี เมื่อครบกำหนด 1 ปี กิจกรรมเกี่ยวกับคณะกรรมการมีหน้าที่จัดทำกฎระเบียบ และควบคุมดูแลสมาชิกให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และส่งเสริมการใช้เงินของสมาชิก ของผู้กู้เงิน จัดทำรายงานประจำเดือน จัดสรรงบประมาณและผลประโยชน์ของกองทุน และมีหน้าที่ตรวจสอบการทำโครงการ และการใช้เงินของสมาชิกตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่

บทบาทของบัณฑิตเข้ามาในกองทุนหมู่บ้าน เพื่อศึกษาประเมินผลของกองทุน และร่วมกับกองทุนในการสร้างเครือข่ายของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

4. การประเมินผลผลิตของกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก มีสมาชิกทั้งหมด 168 ราย มีสมาชิกกู้เงินกองทุน 127 ราย เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้แก่ครอบครัว โดยสมาชิกส่วนใหญ่จะกู้เงินไปประกอบอาชีพทำการเกษตร ค้าขาย และการให้บริการ ซึ่งสมาชิกกู้เงินกองทุนทั้งหมด 1 ล้านบาท โดยที่สมาชิกกู้เงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนไว้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ และเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ซึ่งกันและกัน จึงเป็นผลทำให้เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้

4. อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอกทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1. การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านโคกมะกอกเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น
2. การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านโคกมะกอกจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้องและมีขั้นตอนจากการรับสมัครสมาชิก การระดมทุน การคัดเลือกผู้กู้ การจัดทำระบบบัญชี การ จัดระบบตรวจสอบ การรับชำระคืนเงินกู้
3. การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอกเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน ภายนอกอยู่
4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอกมีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ และมีแนวโน้มการจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชนได้
5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโคกมะกอกมีความ ซื่อสัตย์ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการยกย่องการทำความดี มีการรักใคร่ปรองดองกันแต่ครอบครัวมีความสามารถในการเลี้ยงครอบครัวได้และในชุมชนมีการจัดตั้งองค์กรหลายกลุ่ม ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันในการประกอบอาชีพ

2.2 ปัจจัยด้านลบ

คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะสั้น

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานในหมู่บ้านโคกมะกอก ประชาชนในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพ ปลูกผักปลอดสารพิษ ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง เกิดการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ปัจจุบัน คนในหมู่บ้านโคกมะกอกมีความซื่อสัตย์ มีความร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการยกย่องการทำความดี มีการรักใคร่ปรองดองกัน แต่ละครอบครัวมีความสามารถในการเลี้ยงครอบครัวได้ และในชุมชนมีการจัดตั้งองค์กรหลายอย่าง ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง และเมื่อมีโครงการกองทุนหมู่บ้านกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายในกองทุน เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยจากชุมชนภายนอกอยู่

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการ สามารถก่อให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น
2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการ สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน
3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก หมู่ที่ 12 ตำบลลุงขี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนในการบริหารจัดการกองทุนของบ้านโคกมะกอก

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 การไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ควรกำหนดบทลงโทษที่แน่นอนและให้ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก ควรให้มีการปรับปรุงในเรื่องการบริหารจัดการกองทุน ดังนี้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ในเรื่องการทำบัญชีคณะกรรมการควรศึกษาและทำความเข้าใจในระบบบัญชีทุกคน เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ให้แก่สมาชิก

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ในเรื่องการกู้เงินควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงประโยชน์ของโครงการและนำเงินไปหมุนเวียนในการทำโครงการให้สมาชิกทราบและอยากจะกู้เงินไปดำเนินกิจกรรมภายในหมู่บ้านเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ในเรื่องของการตั้งกลุ่มหรือองค์กรทางหมู่บ้านควรที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กรการเงินมาจัดทำโครงการเพื่อเป็นการกู้เงินที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสามารถนำเงินมาหมุนเวียนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพโดยจัดทำในรูปแบบของสหกรณ์หรือรูปแบบกลุ่มออมทรัพย์ก็ได้

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 คู่มือการดำเนินงานสำหรับ
คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและ
อำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. (มปท.)
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อ
เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ว่าด้วย
การจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโคกมะกอก. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
โคกมะกอก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา.
- เจลิยว บุรีภักดี และคณะ. 2545. ชุตติวารสารนิพนธ์. นนทบุรี : บริษัทเอสอาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544 คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์และการจัดการและ
การประเมินโครงการ นครราชสีมา
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. สารสถิติ. 13(4) : 5-6.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งชาติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม จำรัสพันธ์, ชาตรี นาคะกุล,ชาติชาย ม่วงปทุม และสมชาย วรภิเกษมสกุล. 2545. ชุตติวารสาร
ประเมินเพื่อพัฒนา. นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.